
Batera Konpromisoa

Biktimen inguruko politika publikoetan
beste aurrerapauso bat egiteko oinarriak

Vitoria-Gasteiz, 2015eko irailaren 22a

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

LEHENDAKARITZA

PRESIDENCIA

2013ko azaroaren 26an onartutako Bake eta Bizikidetzaren Planaren lehentasunetako bat biktimen politika kudeatzea eta bultzatzea da. IV. Ekimenean, bi ardatz ezartzea aurreikusten da: batetik, biktimei laguntzeko ildo nagusiekin jarraitzea eta, bestetik, politika hauek berritzea, uneko testuinguruaren bilakaerara egokitu-ta. Jarraitzearen eta berritzearen artean kokatu behar da, bada, Batera Konpromisoa

Biktimen inguruko politika publikoetan hainbat fase pasa ditugu dagoeneko. 70eko eta 80ko hamarkadetan, ez zitzairen konturik batere egiten; 90eko hamarkadan, gero eta sentsibilitate handiagoa pizten zuen gai honek, eta 2000. urteko aurreneko hamarkadan orain arte ez bezalako euskarria ematen hasi zaió, araudiz nahiz erakundeen aldetik, biktimen eskubideei babes aktiboa eman nahian.

2015a ere iritsi zaigu honela. 2011. urtean ETAK indarkeria eten zuenetik, abagune ezin hobea daukagu orain arteko bide malkar honetan, egindakoa ondo aztertzeke eta hemendik aurrera biktimen inguruko politikek nondik nora joan behar duten argitzeke. Izan ere, aurrera egiteko moduko baldintzak daukagu.

Pasa den ekainaren 5ean, terrorismoaren biktimei erakundeen errekonozimendua erakusteko ekitaldi hartan esan nuen: oraindik ere aurrerago jo nahi du Eusko Jaurlaritzak bide honetan. Eta, hain zuzen, kontzeptuz eta ekintzez testuinguru berria zehaztuz, agiri honetan bertan. Eta agiri hauxe izango dugu konpromiso berria.

Batera Konpromisoa ez da oraintxe hutsetik sortu. Azkeneko urteetan biktimen inguruko politiketan egindako lanaren fruitua da. Oraindik ere lanean ari baikara, gero eta sendoago; azkeneko legegintzaldietan, gobernu eta talde sozialek, politikariek eta han-hemengo parlamentariek gero eta gehiago parte hartu eta lagundu dutelako.

Hiru printzipio gidari

Benetakoa izatea: autokritika egin beharra egokitu zaigu, eta egin-go dugu

Biktimen kontuetan iraganean zer egin dugun kritikoki aztertuta, ez da zaila oker batzuk hautematen: berandu ibili gara biktimei behar zuten elkartasuna eta erantzuna ematen; gehiago erreparatu diogu bate-raezintasun politikoari, biktimen inguruko batasunari baino; biktimak bereizi izan ditugu, pairatu izan duten indarkeriaren arabera, eta biktimen auzia bakoitzaren alderdikerietarako tresnatzat hartu dugu.

Eusko Jaurlaritzak autokritika egin du, eta horietako bi oker egin dituela ametitu du. Hasteko, 90eko hamarkadaren lehenengo urteak arte, erakundeak beti berandu iritsi garelako biktimen kausara. Eta jarraitzeke, hurrengo urteetan, bateraezintasun politikoak zirela-eta, ez garelako gai izan elkar hartuta denok biktimekin solidario izateke eta denok batera indarkeria errefusatzeko.

Egin du, ba, egin beharreko autokritika Eusko Jaurlaritzak, eta eskatu die barkamena indarkeriaren eta terrorismo ororen biktima izan direnei, egindakoengatik eta egin gabe utzitakoengatik, batez ere, 70eko eta 80ko hamarkadan ez genielako konturik egin, batere. Lehenago erreakzionatu behar genuen, eta hobeto erantzun, denok batera. Autokritika hauxe da Batera Konpromisoaren abiapuntua.

Egia esatea: minimo etikoa argi eta garbi definitzea

ETAren amaierak ezin du ekarri besterik gabe orria pasatzea gertatutakoari buruzko kritika espliziturik gabe. Memoria-politikek ezinbestean dakarte edozer indarkeria- edo terrorismo-mota bidegabeak direla errekonozitzea; hortaz, baita ETAren indarkeria eta terrorismoa ere.

Indarkeriaren justifikazio ororen eta giza eskubideen urraketa ororen kontra altxatuko gara. Hitz ematen dugu gure aldetik biktimen oroimena eta ohorea ez direla bazterturik geratuko, iragana ahazturik etorkizunera begiratzeagatik. Horixe da gure minimo etikoa, etorkizuna eraikitzeke ezinbestekoa, horretan oinarritzen da Batera Konpromisoa.

Berdintasuna gauzatzea: biktimen eskubideak betetzea

Biktimen inguruko politika publikoak egia, justizia eta erreparazioa lortzeko eskubideetara begira taxutuko dira aurrerantzean ere, eta, aurrerantzean, biktimei emango zaien arreta harik eta pertsonalizatuena izaten saiatuko gara bereziki.

Horretan, gogoan izango dugu biktimen eskubideek berdinak izan behar dutela beti, hau da, berdin kontu egin behar zaiela denei, jasandako indarkeria edonolakoa izanda ere. Printzipio honek bi adierazpen izango ditu: batetik, biktimen artean egindako bereizkeria okertzat ematea, eta zuzentzea; eta, bestetik, biktima batzuk daudelako beste batzuk egotea justifikatu nahia erabat gaitzestea.

Paradigma zabalagoa: biktimak etorkizunari ere lotzea

Biktimen inguruko politikak atzera begira landu izan ditugu orain artean. Nola ez ba, ezinbestekoa da eta izango da atzera begiratzea. Hala ere, atzera besterik ez begiratzea oso murrizta da bai biktimentzat eta bai biktimizazioa gainditzeko lanerako. Paradigma hori zabaldu nahi du, hortaz, Eusko Jaurilaritzak.

Izan ere, biktimei erreparatuz, etorkizuna ere begi aurrean dakusagu. Begira diezaiogun ba etorkizunari; hala, biktimei buruz pentsatzen dugunean, iraganean jasan izan zuten kaltearen gaitza ez ezik, gaur egungo eta etorkizuneko elkarbizitza eraikitzen denekin batera daukaten papera ikusiko dugu.

Gure bitxi preziatuena: biktimak eta gizartea bat eginda

Terrorismoaren edo indarkeriaren biktimek pairatzen duten bizipen traumatikoak ez du parerik gizartean. Horrek lubakia eragin du biktimaren eta gizartearen artean. Biktomologiaren ikerketek erakutsi dute, bai hemen eta bai munduko beste edozein txokotan, biktimen eta gizartearen arteko harremana hurbil-urrundatzean kokatzen dela.

Denboraren joanean biktimak eta gizartea hurbildu edo urrundu egiten dituzten faktoreak agertzen dira. Politika publikoek badute gaitasuna distantzia hori txikitu edo ezabatzeke. Eusko Jaurilaritzaren ardura den kontuetan, biktimekin lotutako ekintza guztietan, bitxi preziatu bat irabazi nahian jokatzeko dugu beti: biktimen eta gizartearen artean batasun eta konfluentzia lortu nahian, etorkizunera eta elkarbizitza hobera begira.

Konpromisoak mamia behar du

Eusko Jaurlaritzak gaur egun bultzatzen dituen programa guztiak Batera Konpromisoaren ildotik doaz, nola orain hala aurrerantzean:

- Adi-adian programa: etorkizunera begira taxutzen da, eta biktimak eta gizartea elkarrengana batu nahi ditu, hezkuntzaren bitartez elkarbizitza hobea eraiki nahian.
- Gertu programa: etorkizunerako batasun hori bera nahi du lortu, biktimek ere parte hartuz memoriaren eraikuntza sozialean.
- Bizitzeko eskubidearen urraketen udal-argazkiek ere herritarrak eta biktima hurkoak elkarrenganatzan ditu, udalen bitartez.
- Eraikiz programak biktimek eta herritarrek iragana eta etorkizuna banatzeko egiten du lan.
- Gogora Institutua: biktimentzat eta gizartearentzat memoria partekatzeke espazioa da; iraganetik elkarbizitza eraiki nahian.

Batera Konpromisoak etapa berriak ekarriko ditu biktimen inguruko politiketara, iraganera ez ezik, etorkizunera ere begiratu dezaten, eta biktimen eta herritarren batasuna bultzatuko du, denak elkarrekin hobeto bizi gaitzen.

Joan den ekainaren 5ean, biktimen eta gizartearen arteko topaketan, urrats bat eman genuen, gaur Batera Konpromisoaren bitartez jarraitutasuna eta urrats berriak dakartzana. Konpromiso honek lau hitz lotuko ditu: biktimak, gizartea, etorkizuna eta elkarbizitza. Denen ahalegina beharko du horretarako. Erakundeena, alderdi politikoena, komunikabideena, gizarte eragileena, biktimena eta herritarrena.